

Javier Olivera Betrán,
Professor d'Història i Sistemes de l'Educació
Física, INEFC-Lleida.
Alberto Olivera Betrán,
Estudiant de 5è curs, INEFC-Lleida.

PARAL·LELISMES I DIFERÈNCIES ENTRE ELS JOCS PANHEL·LÈNICS I ELS JOCS OLÍMPICS MODERNS

Resum

Els jocs panhel·lènics van ser unes festes unitàries de caràcter religiós i agnòstic que celebraven els grecs antics periòdicament per a honrar plegats, malgrat la seva diversitat política, els déus comuns. Pierre de Coubertin pren aquest model i el trasplanta a l'època contemporània. D'aleshores ençà el moviment olímpic i el seu producte, els jocs olímpics moderns, han canviat molt i han esdevingut el fenomen social més important de la nostra època. Mitjançant una anàlisi interpretativa i comparativa establim una analogia entre els jocs panhel·lènics i els jocs olímpics moderns, que concloem amb una prospecció sobre el present i el futur dels jocs olímpics de la postmodernitat.

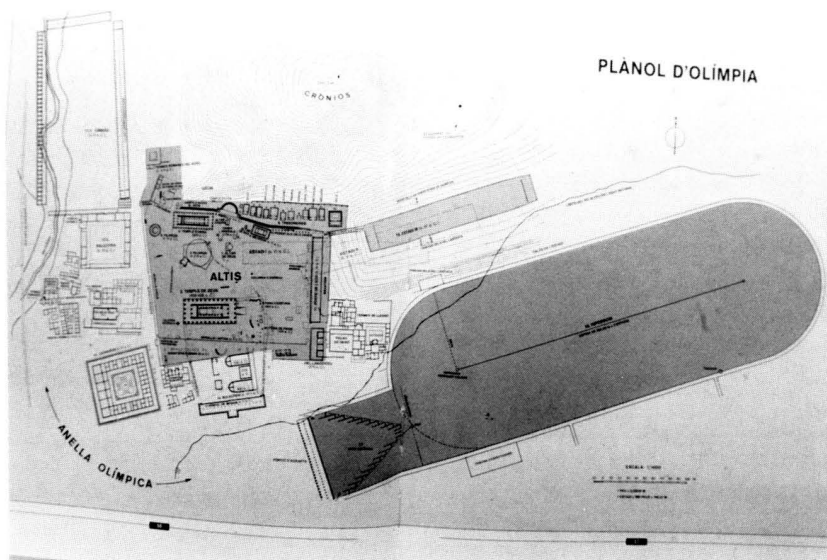
Paraules clau: jocs panhel·lènics, jocs olímpics moderns, agó grec, esport d'elit.

Encara resulta freqüent de considerar idíl·licament i exemplarment els jocs panhel·lènics (1), entre ells els jocs olímpics, sens dubte els més famosos de l'antiguitat clàssica, els quals són presentats com el gran paradigma del joc modern, a més de constituir, per a un nucli important d'autors, el primer origen de l'esport institucionalitzat. Nombrosos i rellevants historiadors de la nostra època mostren una forta inclinació a minimitzar les diferències i a exagerar les semblances entre els antics agons grecs i l'esport actual. Si examinem detingudament les carac-

terístiques d'aquell magne aconeixement de l'antiguitat i les comparem amb les d'una manifestació aparentment similar de la nostra època, els jocs olímpics de l'era contemporània, observem que presenten notabilíssimes diferències que cal determinar. Analitzar els diferents aspectes i elements que caracteritzen cada manifestació i contextualitzar ambdós esdeveniments en èpoques diferents, ens permetrà de discernir amb prou claredat les dues realitats. En analitzar comparativament els jocs panhel·lènics de l'antiguitat i els jocs olímpics moderns, hem de tenir present el contingut bàsic del programa d'ambdues celebracions. Els primers presentaven proves de diversa índole, denominades *agon* (2) pels grecs antics, i que podríem classificar en agons físics (atlètics, de lluita, bèl·lics i hípics), agons musicals i agons culturals (poe-

sia, declamació, retòrica, teatre, etcètera). Aquestes proves s'amalgamaven perfectament en el programa com un tot unitari i constituïen la festa quadriennal (Jocs de Delfos i Jocs d'Olimpia) o bianual (Jocs de Nemea i Jocs d'Ístmia). Els jocs olímpics moderns tenen com a contingut bàsic l'esport i inclouen, així mateix, unes jornades culturals que són un autèntic apèndix del programa esportiu i una reminiscència del passat, ja que el seu desenvolupament passa quasi totalment desapercbut per al gran públic i per als mitjans de comunicació social.

Des del nostre punt de vista, heus ací una de les grans diferències entre els jocs d'ahir i els d'avui: l'esport. Aquest és un producte de la nostra època que sorgeix en un context molt determinat (occidental, industrial i urbà) i que representa uns valors molt concrets, ple-

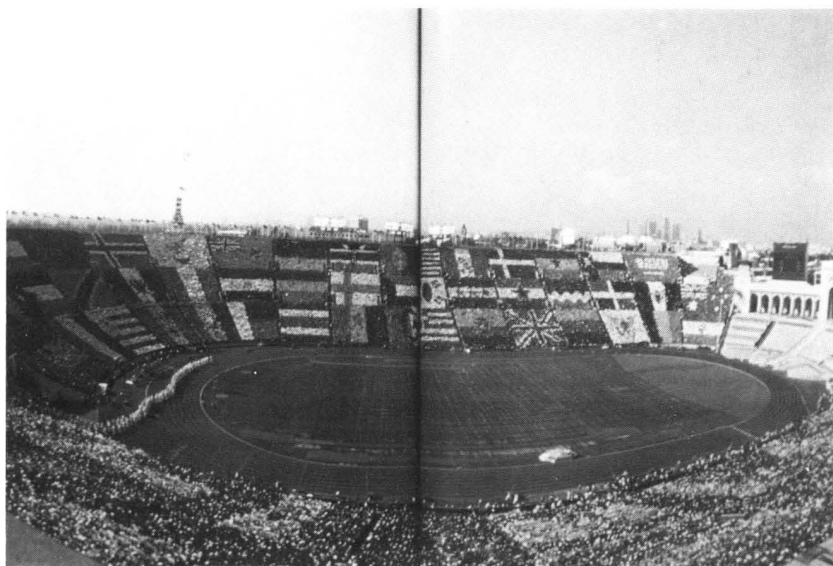
Plànol d'Olimpia. La ciutat sagrada situada al peu del mont Kronos, amb tots els seus edificis. Podem observar-hi els diferents emplaçaments de l'estadi en les seves tres reconstruccions

nament vigents en la civilització actual, de la qual l'oci és la característica més notable —ha estat denominada “civilització de l'oci”—, i l'esport és l'oferta d'oci preferida per la gran massa de la població.

No podem afirmar amb rigor que els agons físics dels antics jocs panhel·lènics constituïssin esport, ja que la civilització a què pertanyien els dits jocs s'emmarcava en un altre context històric, amb els seus paràmetres socials, econòmics, filosòfics, polítics, culturals i religiosos. Els jocs antics gaudien de gran fama i prestigi per a la societat de l'època perquè eren unes manifestacions de caràcter religiós que reunien els personatges més notables de l'antiga Hèl·lade; per això esdevingueren l'esdeveniment social i polític més important del seu temps. Els jocs esdevingueren, també, la Festa Major de tot el poble grec, estructurat en *polis* (3) —ciutats estat—, i molt dividit políticament. En aquests aconteixements es reflectien i representaven les activitats culturals més notables de la seva civilització, activitats quotidianes que formaven part de l'educació.

Si fem un estudi detallat de cadascuna de les societats i determinem les característiques dels agons i de l'esport com a continguts bàsics de les diferents cultures en la civilització clàssica grega i en la civilització contemporània, detectarem amb precisió les diferències entre aquestes pràctiques corporals. Ambdues estan interrelacionades: la primera és la que precedeix i marca el model del que serà, amb posterioritat, l'esport espectacle. Tanmateix, són activitats clarament diferenciades; cadascuna d'elles està perfectament contextualitzada en el seu entorn sòcio-cultural i, per tant, pertany a la mentalitat del seu moment històric.

Si partim del supòsit que ambdós productes culturals, els agons físics i l'esport, són similars, hem d'admetre el fet que els dos tenen lloc, com a mínim, en un lapse de 1.503 anys de diferència (del 393 dC., any de la darrera edició dels jocs panhel·lènics, al 1896, pri-

Estadi Olímpic de Los Angeles. Policromia de banderes en la cerimònia d'inauguració dels Jocs Olímpics de 1984

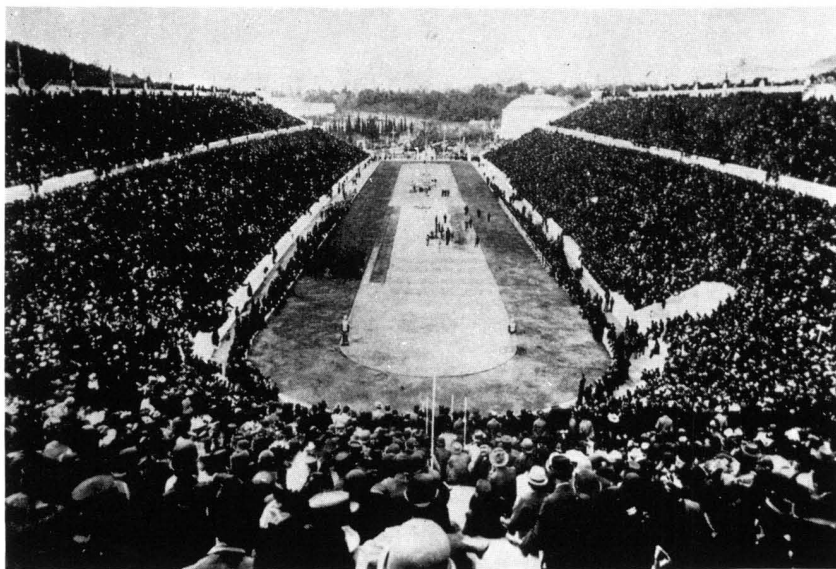
mera olimpíada moderna) i, per descomptat, en un context ben diferenciat. El tipus de subsistència, l'estructura sòcio-política, les idees filosòfiques i religioses, les mentalitats, el concepte de cos, la tecnologia i la valoració del temps lliure són diametralment diferents en ambdues celebracions.

Una en plena civilització clàssica, ubicada en seus fixes del territori de l'actual Grècia, en una societat esclavista amb la participació restringida als grecs lliures del sexe masculí, els quals eren seleccionats en funció de la seva qualitat estètica i del seu rendiment per a competir en un conjunt de proves molt determinat, totes de caràcter individual. Es competia en honor dels déus comuns, Zeus, Apol·lo, Posidó i dels de la pròpia *polis*, fins a arribar a l'extenuació i a la mort, si calia; la victòria no era important per a l'honor dels participants, ja que aquesta era disseny dels déus, sinó que el que comptava era el caràcter, la valentia i la noblesa d'esperit posada en joc durant la competició.

L'altra, en plena civilització de l'oci, és universal i representa el fenomen social més important de la nostra època. Se celebra amb la mateixa periodicitat i els mitjans de comunicació social fan arribar els diferents aconteixements que

hi succeeixen a tots els racons del planeta. La majoria dels països de la Terra participen en l'organització (COI), les seues dels jocs olímpics canvien en funció de l'oferta que presenta cada ciutat, ja que aquests pertanyen al món (segons paraules de J.A. Samaranch, president del COI, en una entrevista que va concedir a la revista *Fortuna Sports*, gener de 1991, p. 105-109). Els atletes són seleccionats en funció de les seves marques i no hi ha discriminació per raça, sexe, religió o ideologia. Les proves són de caràcter individual i per equips, i n'hi ha un gran nombre, distribuïdes entre els 25 esports del programa olímpic i els tres del programa d'esports d'exhibició, la qual cosa genera una participació creixent d'atletes, al voltant dels 10.000. Es magnifica la victòria i es competeix per a guanyar per sobre de qualsevol altre objectiu amb la finalitat d'obtenir recompenses econòmiques i prestigi social i en representació, alhora, d'una pàtria, una raça, una bandera i una ideologia.

Tant els jocs panhel·lènics com els jocs olímpics moderns representen una dramatització del conflicte; els primers amb ànim de retre homenatge als déus comuns, i els altres amb ànim “de retre

Estadi olímpic d'Atenes, 1896. Celebració dels primers jocs olímpics moderns

homenatge a l'adveniment successiu de les noves generacions" (Pierre de Coubertin, 1935) com a festa universal per a aconseguir la pau i la concòrdia entre tots els pobles del món, segons paraules de Pierre de Coubertin (4). Els objectius concrets i individuals dels atletes en els jocs de l'antiguitat eren l'estètica, el rendiment en el desenvolupament dels agons i obtenir un bon nivell de preparació higiènic-físicomilitar que els permetís de sobreviure en uns temps de gran inseguretat, en els quals la vida depenia freqüentment de la destresa i la força dels seus cosos.

En els jocs olímpics moderns, l'esportista valora el triomf por sobre de tot i, per tant, busca el rendiment com a objectiu fonamental en detriment dels cànons de bellesa i de salut. L'esport d'alta competició, propi dels jocs olímpics, no transmet un model de salut, sinó que busca imperiosament la victòria, per a la qual cosa castiga amb un excés d'entrenament el propi cos, en robotitza les conductes tècniques i busca l'ajut, de vegades, d'estímul artificial (fàrmacs, recursos biològics, estrès psíquic, etcètera) per tal d'obtenir un rendiment màxim.

Tots dos aconteixements representen la

cultura del narcisisme que, en l'antiguitat, es va plasmar en la nuesa dels atletes que participaven en els diferents agons, en els cànons de bellesa grecs, amb les seves mesures ideals i en l'aixecament de belles estàtues dels vencedors grecs (5), nus que foren erigits en el recinte sagrat per a honor i glòria dels jocs i com a record per a la posteritat. En els jocs olímpics actuals, l'esport també representa perfectament la cultura del narcisisme, que és la cultura avançada del món occidental postindustrial. Els esportistes són immortalitzats per la fotografia, el vídeo, la televisió i el cinema; som en la civilització de la imatge i la comunicació audio-visual, mitjançant la qual es transmeten signes, símbols i valors.

En la Grècia arcaica es tenia un concepte unitari del cos; aleshores no hi havia una diferència clara entre ànima i cos, com succeirà més tard amb filòsofs com Plató i Aristòtil, impulsors del dualisme que consolidarà i difondrà el cristianisme.

A Esparta es va accentuar el caràcter militar dels exercicis físics i des de ben aviat s'nuclicava als ciutadans la necessitat d'enfortir-se i preparar-se físicament, fins i tot amb pràctiques violentes, per tal de servir i defensar la

pàtria. És el concepte dels estats comunistes i totalitaris. A Atenes, l'altre gran model (6), es va iniciar una percepció del cos com a valor estètic; els exercicis eren un mitjà per a assolir l'equilibri i l'harmonia en el desenvolupament de l'home i no pas la força amb finalitats militars. Les pràctiques físiques buscaven l'ideal suprem dels atenesos, la *kalokagatia* o síntesi de la bellesa —*kalos*— i la bondat —*agatos*—. Hi havia un veritable culte a la bellesa física unida a les virtuts intel·lectuals i morals; el model formatiu dominant suposava que l'elegància del cos garantia l'harmonia interior i viceversa; per això, en els primers temps, el bon atleta constituïa l'ideal educatiu i bona part de l'educació es feia mitjançant la pràctica dels agons.

En la nostra època assistim a una recuperació del cos, a una autèntica resurrecció de la carn, amb la qual han aparegut un seguit de pedagogies d'alliberament del cos que sorgeixen d'una concepció bàsicament naturalista de l'home i que posen tot l'èmfasi en el cos i consideren l'esperit només com un apèndix: és el "dualisme invertit". En l'àmbit cultural, dos corrents ideològics han tingut especial importància en aquesta recuperació del cos: la contracultura juvenil de la dècada dels anys seixanta i la ideologia feminista, la qual no és independent de l'anterior. Aquests dos corrents i altres convergeixen en la revolució cultural del maig de 1968, quan va tenir lloc la revolta del cos. L'esport col·labora en el procés de recuperació del cos, ja que en el moment de néixer l'estatut del cos era mínim, i participa de la idea de recuperar la imatge i ritualització del cos. Es passa d'un cos obscur a un cos triomfant, mitjançant la cultura del narcisisme.

Però el concepte del cos en la antiga Grècia era diferent del que tenim actualment. En aquella època era imprescindible posseir un cos fort i destre per a la pròpia supervivència. Hi havia una autèntica inseguretat i la vida depenia d'un mateix, ja que l'Estat no es responsabilitzava de perseguir i

castigar l'homicida social, com succeïx en la nostra societat. D'altra banda, les guerres freqüents obligaven els ciutadans a enrolar-se en els exèrcits de les seves respectives *polis* per tal de salvaguardar els seus interessos i defensar l'honor i la independència de la seva ciutat, de la seva gent. Les pràctiques corporals eren necessàries per a assolir una correcta educació, en la qual el cos gaudia d'una gran consideració i, sobre tot, per a assolir l'*ethos* guerrier, totalment imprescindible per a sobreviure (l'*ethos* grec assegurava la supervivència i el domini dels seus ciutadans sobre els esclaus, estrangers i altres dominats).

Així doncs, observem que, entre els grecs, posseir un cos fort, harmònic i bell era de vital importància per a ocupar càrrecs de comandament i responsabilitat, igualment com en la nostra societat calen dots de gestió i intel·ligència per a les mateixes funcions. No és estrany, per tant, que per als programes dels jocs panhel·lènics, que són el reflex i l'aparador de tota la diversitat hel·lènica de l'època, els agons corporals, en la seva total i màxima expressió, practicats nus i a ple rendiment, fossin fonamentals.

De fet, els homes que demostraven força física, agilitat, coratge, resistència i, per tant, havien triomfat en els grans jocs, tenien moltes possibilitats d'obtenir una elevada posició social i política dins la seva ciutat natal. Sovint els participants dels jocs panhel·lènics procedien de bones famílies (7), ja que la participació en aquests festivals implicava un llarg i costós entrenament que únicament les persones adinerades podien permetre's.

Anàlisi interpretativa/comparativa de l'esport d'elit i dels antics agons grecs

Anàlisi seqüencial de l'esport d'elit

L'esport d'alta competició és el contingut bàsic dels jocs olímpics; també és

Mapa geogràfic de la Grècia antiga. Podem observar-hi la divisió política i les diferents polis —ciutats estat— més importants econòmicament, políticament i militarment. També s'hi destaquen els quatre grans jocs panhel·lènics —Olímpia, Dèlfos, Èstima i Nèmea— i on eren en el context geogràfic de la Grècia antiga

denominat “esport espectacle”, ja que al seu voltant es genera una gran expectació traduïda en milers i milers d'esportistes passius: els espectadors. A l'esport d'elit se li contraposa la pràctica de l'esport, també denominada “esport per a tots”, “esport praxis”, etcètera. Aquest es practica fonamentalment amb finalitats recreatives i de manera més o menys espontània per milions de persones arreu del món; la finalitat que s'hi busca és la fruïció.

Per tal de fer una dissecció de l'esport d'alta competició de la nostra època duem a terme una anàlisi teleològica seqüencial dels àmbits d'actuació polític, econòmic, ètic, humà, de la salut i competitiu/esportiu. Som conscients dels riscos que comporta una anàlisi basada en l'enfocament teleològic que plantejem (del grec *telos*, que significa finalitat o objectiu), ja que aquest pot fer-nos caure en la temptació de fer ideologia per les categories i la valoració que establim. Tanmateix, un cop fet aquest aclariment contra l'excessiva subjectivitat de les categories i, sobre tot, per les valoracions exposades, ad-

voquem per la fórmula proposada en nom de la claredat i la precisió en l'anàlisi interpretativa/comparativa que ens hem proposat (vegeu el quadre 1).

Anàlisi seqüencial dels agons panhel·lènics

Els agons que incloïen els jocs panhel·lènics eren de diversos tipus: atlètics, de lluita, bèl·lics, hípics, musicals i culturals. Totes les proves eren de individuals i hi participaven els especialistes més destacats en cadascuna de les disciplines, amb l'objectiu d'endur-se el valuós trofeu del campió —una corona de branques d'olivera, de llorer o d'api que, en el fons, era un gran reconeixement social per la victòria— i per tal de quedar immortalitzats per a la posteritat. Sembla ser que només hi havia un premi per a cada prova. Per a castigar les diverses infraccions es preveïen sancions polítiques, econòmiques, agonístiques i corporals.

Per tal d'establir un estudi detallat dels agons físics que tenien lloc en els jocs panhel·lènics duem a terme, igualment com en el cas dels esports d'elit, una

Aspectes positius

Liberalització de tensions socials
Prestigi nacional
Creació d'uns vincles de solidaritat
Universalisme
Mètode viable per aconseguir la unió pacífica dels pobles
Festa

Aspectes negatius

Àmbit polític

Chauvinisme
Manipulació ideològica
Institucionalització estricta per ens amb interessos
Transmissió de valors implícits de caràcter ideològic
Influència dels *mass media*

Àmbit econòmic

Programació i planificació d'activitats
Funcionament empresarial
Estructura social bàsica de l'esport: el "club" (que funciona com una empresa, en principi, sense ànim de lucre i amb una funció social)

Mercantilisme (SA, *meetings*)
Treball (pèrdua del sentit lúdic de l'esport)
Espectacle/espectadors
Diners (transaccions, fitxatges)

Àmbit ètic

Fair play (joc net)
Acceptació d'estructures i normatives vigents
Sentit de la justícia
Acceptació de l'autoritat
Disciplina
Capacitat de treball
Solidaritat
Acceptació de la regla
Acceptació de les sancions

Violència
Paranys
Dopatge
Alienació
Joc brut
Injustícies
Sancions
"Cossificació" de la persona (carta de llibertat, retenció...)

Àmbit humà

Treball d'equip
Superació
Gaudi, plaer, fruïció
Modelització de les conductes positives
Humanització
Capacitat de lluita
Capacitat d'esforç
Disciplina
Sentit de la responsabilitat individual i col·lectiva

Exclusivisme
Passió
Estimulació artificial
Frustració
Deshumanització
Selecció de talents
Alienació
Modelització de conductes sovint negatives
Creació de grans masses d'esportistes passius (espectadors)

Àmbit de la salut

Pràctica corporal
Activitat lúdica
Obtenció d'una forma física
Obtenció d'una estètica corporal
Alliberació de tensions físico-psíquiques
Canalització de l'agressivitat
Autoconeixement del cos
Acceptació de l'autoimatge
Valoració de l'entrenament racional

Abús exagerat del cos (energèticament, mecànicament i estructuralment)
Lesions
Fàrmacs
Utilització de recursos no naturals per millorar el rendiment
Jugar amb l'estrès físic i mental

Àmbit esportiu

Representativitat
Aprentatge de patrons físico-tècnics
Desenvolupament de la intel·ligència abstracta: tàctica i estratègica
Sentit de la responsabilitat individual i col·lectiva

Superespecialització
Jerarquització
Limitació de conductes motrius
Robotització
Nivells de pràctica d'alt risc
Pèrdua del caràcter lúdic

Quadre 1. Esport d'elit

anàlisi teleològica seqüencial dels àmbits d'actuació polític, econòmic, ètic, humà, de la salut i competitiu/esportiu, amb la finalitat de conèixer les característiques, els símbols i els valors que, segons la nostra opinió, definien els antics agons grecs en els grans jocs (vegeu el quadre 2).

- En l'àmbit polític observem, entre els aspectes positius, la idea de reunió al voltant d'una festa de caràcter agoniàstic/esportiu. Els jocs olímpics intenten extrapolar dels jocs panhel·lènics aquesta idea d'unió pacífica de tots els pobles hel·lènics mitjançant una celebració quadriennal durant la qual s'interrompen els conflictes gràcies a la Treva Sagrada. L'intent de Pierre de Coubertin, més o menys continuat pel COI, consisteix a estendre la festa a escala planetària, procurant que sigui un acte de germanor entre tots els pobles de la Terra. Es tracta de convertir els jocs olímpics de la nostra era, no en el moviment de masses més important del nostre temps, això ja ho és, sinó en el símbol de pau per excel·lència entre tots els pobles dels cinc continents, com representa l'emblema olímpic, creat pel mateix Pierre de Coubertin.

Quant als aspectes negatius, hi ha una certa similitud en les dues celebracions, ja que en aquest magnífic escenari les polis/nacions més poderoses tracten de transmetre, de la mateixa manera en les diferents èpoques, un missatge de puixança, de superioritat i de domini. En els jocs panhel·lènics s'establí una rivalitat entre els atletes d'Esparta i d'Atenes, sobretot en l'època clàssica, quan ambdues representaven dos models d'estat ben diferents; una disputa que aviat va desembocar en la cruenta guerra del Peloponès. Fins fa ben poc, la rivalitat s'establí entre els països de l'Est i els de l'Oest, comunistes i capitalistes, igualment amb dos models socials molt definits, cosa que mostra un gran paral·lelisme amb l'enfrontament dels grans rivals hel·lènics.

Aspectes positius

Comunicació motriu
Desenvolupament d'un sentit estètic del moviment
Coneixement dels trets característics del jugador mitjançant el joc

Aspectes negatius**Àmbit esportiu**

Activitat física no racional que tendeix a l'esgotament
Codificació competitiva, estricta i inviolable
Respecte a l'autoritat i a la institució, acceptant fins i tot la injustícia
Prohibició de poder practicar altres esports
Institucionalització de paranys de caràcter esportiu

Quadre 1. Esport d'elit. Continuació

Aspectes positius

Liberalització de tensions polítiques
Participació de tot el món hel·lènic
Es genera un sentiment d'unitat ètnica, religiosa, cultural, lingüística i política
Constitueixen un mitjà per dirimir les diferències de forma pacífica
Aconseguir la unió entre totes les *polis*
Organització neutral d'una mateixa seu
Acceptació de la treva sagrada
Assemblees polítiques del món grec
Festa

Aspectes negatius**Àmbit polític**

Ostentació de força, poder i riquesa
Representació/transmissió de missatges ideològics: Atenes/Esparta
Chauvinisme de la polis
Prohibició de la participació dels estrangers
Intents de construir atletes d'Estat subvencionats
Es van aplicar sancions polítiques

Àmbit econòmic

Funcionament institucional que actuava amb criteris empresarials
El Senat o Consell Olímpic, i el seu equivalent en els altres jocs, en programava i administrava el desenvolupament
Els atletes es formaven i s'entrenaven en els estadis, gimnasos i palestres de les respectives *polis*

Existien sancions econòmiques per castigar les infraccions
En l'època de decadència dels jocs hi va haver casos de professionalisme
Hi va haver casos de compra directa d'atletes perquè participessin amb una altra *polis*, diferent a la seva

Àmbit ètic

Existia el codi de l'honor de l'heroi grec
Acceptació de les estructures i normatives vigents
Acceptació de l'autoritat
Disciplina
Capacitat de treball
Acceptació de la regla
Acceptació de sancions

Violència
Mort en competició acceptada com un favor, com un disseny dels déus
Sancions agonístiques i corporals
Paranys
Injustícies
Gran embrutiment dels agons lluctatoris: joves/adults

Àmbit humà

Humanització
Models de conductes positives
Gaudi, plaer, fruïció
Desenvolupament del concepte de l'honor en l'heroi grec
Capacitat individual d'esforç i lluita
Superació
Respecte a l'adversari, als jutges i a les regles

Deshumanització
Models de conducta negativa
Sofriment, dolor, mort
Alienació i fanatisme
Frustració
No existeix l'esforç col·lectiu
Brutalitat i violència
Exclusius per a l'elit

Quadre 2. Antics agons grecs

- En l'àmbit econòmic s'observen diferències. En els jocs panhel·lènics, que sempre se celebraven en les mateixes seus, hi havia un consell gestor i organitzador que preparava els esdeveniments i era l'encarregat de l'organització tècnica i econòmica (en el cas dels jocs d'Olímpia, aquest consell s'anomenava Senat o Consell Olímpic i era el principal organisme director col·legiat). Els seus membres eren escollits i, malgrat el caràcter ritual i religiós dels jocs, no pertanyien a l'estament sacerdotal.

Actualment el COI és l'organització mundial propietària i encarregada de l'organització i la supervisió dels jocs olímpics de la nostra era. El COI delega una ciutat per tal que organitzi els jocs d'un any determinat. Els aconeteixements són diametralment diferents quant a l'àmbit d'actuació i els pressupostos; en un cas ens trobem amb uns actes regionalistes en un context socio-històric de grans limitacions tècniques i, en un altre, amb un acte universalista en l'era de les telecomunicacions i amb grans recursos tecnològics. Les diferències pressupostàries i la complexitat de l'organització són brutals.

Mai s'ha donat una civilització que menyspreï el valor material dels diners, i la civilització hel·lènica tampoc en fou una excepció. Per això en els jocs hi havia sancions econòmiques i "fitxatges" d'atletes d'una *polis* per una altra, cosa que era molt mal vista. Tanmateix, malgrat l'existència d'aquestes sancions i de certes irregularitats —fitxatges, suborns i ajuts econòmics—, aquestes eren excepció, ja que els atletes clàssics, en la bona època dels jocs, no rebien premis materials per les seves victòries; més endavant, i a mesura que avançà la decadència dels jocs panhel·lènics, a partir sobretot de la dominació romana, va aparèixer el professionalisme, la qual cosa va afavorir-ne la degeneració. Les recompenses per la victòria es concretaven en el reconeixement

Aspectes positius

Activitats lúdiques i corporals
Obtenció d'una forma física
Obtenció d'una estètica corporal
Alliberació de tensions físico-psíquiques
Canalització de l'agressivitat
Autoconeixement del cos
Acceptació de l'autoimatge
Valoració de l'entrenament racional
Descobriments de la importància de la dieta i de la cura del cos
Millora de les capacitats físico-psíquiques per a la supervivència
Gran estatus social pels cossos sans i forts
Millora de la raça

Aspectes negatius

Àmbit de la salut

Abús exagerat del cos
Sobreentrenament
Lesions i seqüeles físiques per a tota la vida
Excessiva agressivitat, passió i violència
Ansietat i estrès físico-mental per la pressió social
Excessiva importància en la cura del cos, en detriment d'altres valors de l'home
Pràctiques d'entrenament paramilitar
Els cossos dèbils eren menyspreats i els mal formats, eliminats

Àmbit agonístic

Responsabilitat individual
Aprentatge de tècniques específiques
Desenvolupament de l'estètica del moviment
Coneixement dels trets caracterials de l'atleta durant l'execució de l'agó
Autoconeixement de les possibilitats i limitacions de l'atleta en cada agó
Coneixement dels sistemes d'entrenament
Capacitat de programar i planificar les competicions en el circuit panhel·lènic
Representant del nivell agonístic de la polis
Treball, superació i perfecció tècnica

Abandonaments, fugides i falta d'esperit de competició
Excessiva especialització
En algunes proves, accions rudes i violentes
Limitació de les conductes motrius a les específiques
Nivells de competició amb alt risc per a la integritat física dels atletes
Pèrdua del caràcter lúdic
Competicions excessives amb tendència a l'esgotament
Existien sancions agonístiques; ho demostra la freqüència de les irregularitats
No hi podien participar les dones

Quadre 2. Antics agons grecs. Continuació

social, en la projecció política i en la satisfacció d'haver honrat el déu dels jocs.

La nostra civilització viu immersa en una crisi de valors espirituals en la qual preval per damunt de tot el material. L'esport d'elit, base dels jocs olímpics, no es alià a això, per la qual cosa el materialisme esportiu és omnipresent en els estímuls bàsics dels esportistes que hi practiquen. La vella idea de Pierre de Coubertin de mantenir una participació *amateur* en els jocs olímpics, a imatge i semblança dels antics jocs, ha estat superada pel ritme i la dinàmica dels temps actuals. Ha estat J.A. Samaranch, l'actual president del COI, qui ha obert la participació a tots els atletes del món, *amateurs* i professionals i ha tancat una trista i conflictiva etapa en la qual la hipocresia i l'engany eren habituals. Els

jocs olímpics estan definitivament oberts al mercantilisme i a l'espectacle.

- En l'àmbit ètic podem destacar l'existència paral·lela de dos conceptes típics de cada institució que serveixen de model als respectius participants: el codi d'honor de l'heroi grec, inspirat en les obres homèriques, i el *fair play* o joc net que van implantar els burgesos anglesos, en vista de la seva possible participació, com una ideologia defensiva que calia aplicar a l'esport, fins aleshores dominat per la brutalitat del poble senzill. Ambdós conceptes ètics donen a les seves competicions respectives un valor moral sobreafegit que les diferencia de la resta d'activitats del seu gènere.

Els agons panhel·lènics i l'esport d'alta competició, com a pràctiques competitives, faciliten el desenvolupament de certes qualitats morals, com les que mostren els quadres 1 i 2. La diferència rau en el fet que els agons comprenien entre 15 i 20 competicions repartides en quatre àrees de caràcter individual i les proves dels jocs olímpics moderns són més de 250, repartides entre els 25 esports oficials, més els tres d'exhibició, i en les quals s'alternen les individuals amb les d'equip. En els antics jocs no hi havia els agons d'equip, malgrat que els grecs coneixien molt bé certs jocs col·lectius de pilota; mai no els van donar prou importància com per a incloure'ls en els jocs. Per aquest motiu no es van desenvolupar les qualitats morals derivades del treball en equip pròpies dels esports col·lectius.

En totes dues competicions tenen lloc les transgressions morals típiques de l'home quan es tracta de lluitar pel triomf. Això no obstant, l'esportista actual, recolzat en la tecnologia, actua de manera molt més sofisticada a l'hora d'intentar superar els seus límits per tal d'assolir la victòria i enganya els jutges, el públic i a ell mateix, per la qual cosa és més difícil detectar aquestes irregularitats. Amb tot, hi ha un factor que diferencia clarament ambdues competicions, i és la brutalitat extrema que desprenien els agons de lluita (8), especialment el pugilat i el pancraci, amb el beneplàcit generalitzat de tothom. Aquestes arts estaven poc reglamentades i, tot i que hi havia jutges, gairebé tot hi era permès: sovint s'arribava a la mort, encara que es castigava amb la pèrdua de la corona.

- Des del punt de vista humà ambdues festes són reunions d'atletes i esportistes que s'apleguen en uns recintes per a dirimir les seves forces en unes competicions determinades. Tots intenten aconseguir la victòria i, amb aquest motiu, posen de manifest les qualitats més notables de la raça hu-

mana. Són unes festes de l'home, de l'home grec lliure en els jocs de l'antiguitat i de l'home universal en els jocs olímpics de la modernitat.

Com que són unes proves selectives i pel seu nivell d'exigència, només pot accedir al triomf una elit destacada per les seves qualitats físiques, tècniques i morals o bé una elit que disposa de mitjans, temps i diners per a una preparació específica. Aquest sistema competitiu piramidal duu sense remei a la creació d'un gran nombre de frustrats pel fet de no poder accedir al triomf. En l'antiga Grècia el nivell de participació en els jocs estava molt restringit als homes grecs i lliures, els quals havien de superar una única prova, en les vigílies, a càrrec dels *hellanódicas*. En l'actualitat qualsevol individu pot participar en uns jocs olímpics si compta amb el suport de la seva federació i del seu comitè olímpic nacional, després de passar, òbviament, les proves classificatòries.

- Des del punt de vista de la salut es valoren especialment els cossos forts, poderosos i triufants, els quals representen un model social, però no pas un model de salut, ja que freqüentment se n'abusa, se'ls exigeix massa, es "trenquen" o pateixen seqüeles que perduraran tota la vida. L'estètica d'aquests cossos en plena acció genera una gran bellesa que omple de goig i de plaer el públic; els grecs, hipersensibles davant aquesta bellesa, feien participar els seus atle-

tes nus i així els immortalitzaven en les estàtues commemoratives del triomf dels déus de l'estadi.

Els agons i l'esport transmeten una imatge de cos fort i entrenat, necessari per a patir els avatars de la vida; en l'antiguitat, per a estar preparat per a la supervivència en uns temps en què el valor de la vida estava molt devaluat i, en l'actualitat, per a poder afrontar amb èxit les exigències de la vida moderna. Ambdós casos constitueixen un excel·lent recurs per a canalitzar l'agressivitat dels més dotats.

L'afany de victòria condueix en ambdues competicions a l'abús del cos i a l'increment del risc fins a límits difícilment tolerables i sovint es produeixen danys irreparables que duen fins i tot a la mort. Malgrat que l'atleta grec i l'esportista d'elit no transmeten un model de salut a la població, sí que promouen la idea de preparació física, un estar en forma que, en l'antiga Grècia, era una preparació per al combat. En aquella societat es va dur tant a l'extrem la necessitat de posseir un cos sa i fort que es menyspreava els més dèbils i s'eliminava físicament els disminuïts.

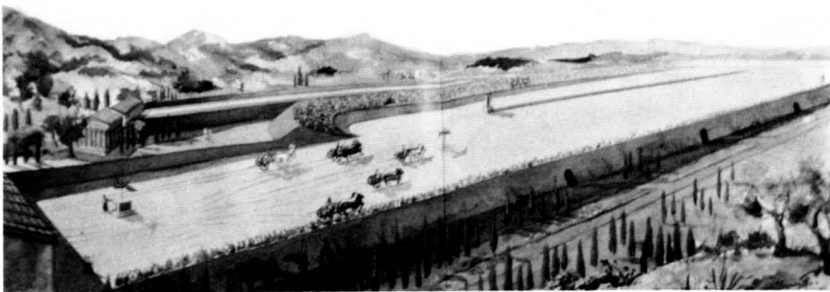
- En l'àmbit agonístic/esportiu, deixant de banda la gran diferència de proves que hi havia entre un i altre aconseguint, cal destacar que en ambdós casos trobem tota una teoria de l'entrenament, amb programacions, planificacions, exercicis, recursos, dietes i altres eines i conceptes d'aquest procés. També ens

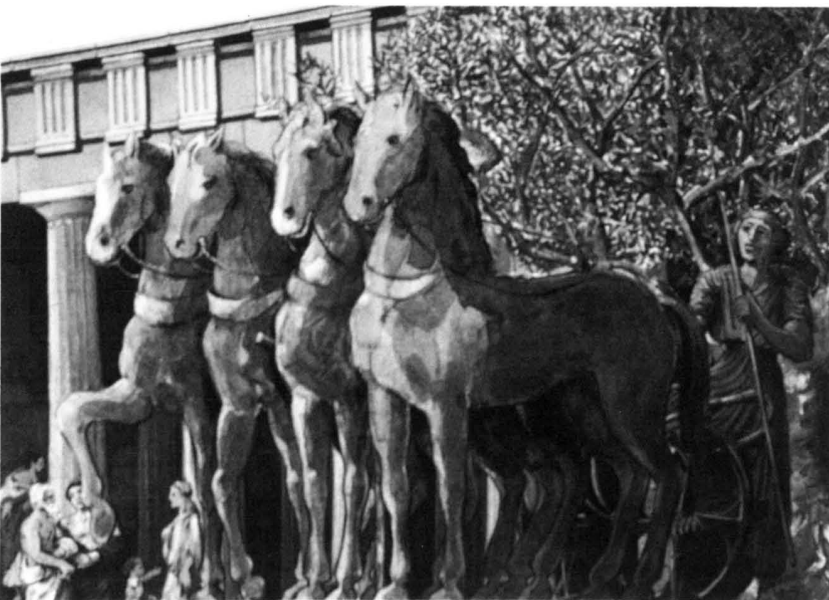
Jocs Olímpics de Mont-real, 1976. Portadors de la flama olímpica al final del seu camí vers el peveter

trobem en les dues situacions amb instal·lacions específiques per a les respectives pràctiques, el gimnàs modern, el pavelló, l'estadi i una infinitat d'instal·lacions d'encuny actual. Els entrenadors tenen una funció similar i són peces clau del sistema agonístic/esportiu. Els atletes grecs estaven es preocupaven especialment per la perfecció tècnica i estètica de l'agó i procuraven guanyar, però amb art, seguint en tot moment les directrius dels entrenadors, denominats *paidotribos* (també es creu que ells eren els encarregats de la formació física dels escolars, o sigui, l'actual professor d'educació física). Actualment, l'esportista d'elit procura entrenar per a assolir eficàcia i, en aquesta línia de pragmatisme, la bellesa dels seus gestos i accions, tot i que no és entre les seves preocupacions, existeix.

En canvi, el coneixement per part dels antics grecs de les diferents característiques físico-tècniques dels agons els va dur a l'especialització, amb tot el que això comporta, la qual cosa presenta un paral·lelisme clar amb la su-

Cursa de bigues a l'hipòdrom. Reproducció artística que simula i ens dona una idea d'una cursa de bigues a l'hipòdrom d'Olimpia

Lucius Minicius Natalis. Dibuix de l'estàtua de la quadriga i l'auriga dedicada a Zeus per la victòria en els Jocs Olímpics número 227 de l'any 129 d.C. d'aquest patrici polític i militar nascut a Barchino (Barcelona)

perespecialització de l'esport d'elit actual. Només hi va haver una excepció notable, el pentatló, el guanyador del qual era considerat l'atleta complet i era, per tant, el més polivalent quant a les proves que feia i quant a preparació. Se suposa que el nivell de preparació i d'exigència física, amb diverses sessions diàries en el cas dels esportistes d'alt rendiment actuals, estava en una quota molt elevada per als antics grecs; tanmateix, el seu nivell de competència en la prova era d'allò més alt i arribaven a generar esforços amb un risc molt gran per a la seva pròpia integritat física.

La participació en els dos esdeveniments és diferent, la qual cosa es tradueix en diferents nivells de competència agonístico-esportiva. En l'antiguitat hi havia tres categories de participants masculins, els efebs (fins a 18 anys), els imberbes i els adults —a Nemea i a Ístmia hi hagueren també les tres categories—; les dones no hi podien participar; tenien els seus propis jocs, els d'Hera, que se celebraven a Olímpia. Actualment els jocs olímpics organitzen competicions per a homes i dones adults, tot i que les

darreres no estan representades en totes les proves.

Conclusions

Els dos esdeveniments representen autèntics fenòmens socials, holístics, és a dir, totalment integrats en els seus respectius contextos, en els quals participen totes les institucions socials de cada civilització. Els dos constitueixen una fàbrica de producció de noves celebritats. Els agons i l'esport suposen, igualment, una dramatització del conflicte en el qual no hi ha un enfrontament directe entre rivals, no es tracta de liquidar l'adversari, sinó que aquest resulta ser un obstacle per a obtenir l'èxit. Els antics atletes grecs i els esportistes de la nostra època són un producte de la cultura i no de la naturalesa i de vegades es produeixen desequilibris biològics mitjançant aquestes pràctiques culturals.

Tant els jocs antics com els jocs olímpics, els agons i les diferents proves esportives suposen una ritualització en la qual cada comunitat independent està representada pels atletes o esportistes

que han de competir amb representants de les altres comunitats; es tracta d'una dramatització simbòlica d'un conflicte. Si venç l'atleta de la polis o l'esportista d'un país, venç la polis o el país; hi ha una identificació de la població o d'una part d'aquesta amb l'atleta o l'esportista o amb l'equip esportiu que els representa.

Els jocs panhel·lènics i els jocs olímpics produeixen herois, no solament herois totals, sinó herois especialitzats en les seves respectives disciplines; en les dues celebracions els atletes i els esportistes simbolitzen el poder i la força i la seva pràctica és una ostentació de poder per als espectadors. En la Grècia clàssica i en la civilització actual, la pràctica exclusiva dels diferents agons o l'esport mateix està reservada a la classe més acabada, és a dir, a la classe ociosa; no en va la societat esclavista de les polis gregues i la nostra civilització de l'oci permeten a les classes més privilegiades de tenir prou temps, mitjans i preparació per a obtenir el triomf. En l'arena dels estadis i en les pistes esportives es formen les classes dirigents que aviat regiran cada comunitat.

Finalment, és important destacar com una diferència notable entre la nostra civilització i l'hel·lènica el nivell de violència tolerat per la societat. En el nostre entorn els combats de boxa o els enfrontaments de lluita lliure generen, generalment, grans crítiques contra la seva pràctica i en defensa de la integritat dels contendents. Tanmateix, els agons de lluita dels jocs de l'antiguitat permetien un grau de violència molt més elevat que l'admes per les nostres regles en les especialitats de boxa o lluita lliure, els equivalents dels quals eren el pugilat i el pancraci. En el primer no hi havia categories en funció del pes i era ben diferent de la boxa actual; aquesta, tot i ser considerada en la nostra societat com una pràctica brutal i decadent que ha de desaparèixer, era molt més racional i reglamentada que el pugilat. El pancraci, que era un dels agons més populars dels antics jocs, era

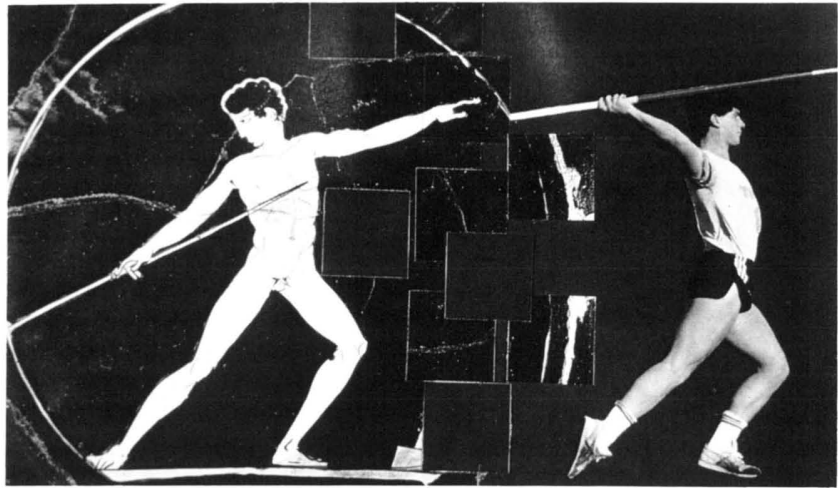
una lluita quasi total, cruel, en la qual era permès esgarripar, fracturar, luxar, donar cops de puny, puntades de peu, cops de cap, estrangular..., no hi havia limitació temporal i el combat s'acabava quan un dels contendents es retirava o moria.

D'altra banda, lluny de constituir un fet aïllat, el grau més elevat de violència física dels jocs panhel·lènics correspon a les formes específiques d'organització de la societat grega. Es podria pensar que la formació de l'Estat, la formació de la consciència moral, com també el nivell de violència física admissible i el llinar de repugnància a l'hora d'emprar-la o d'enfrontar-s'hi són diferents i mantenen relacions específiques segons els diferents estadis de desenvolupament de les societats.

En definitiva, mitjançant els agons dels jocs antics es transmetien a l'antiga societat hel·lènica els valors, les normes, els símbols i, en definitiva, la ideologia del sistema cultural panhel·lènic. Per mitjà de l'esport es transmeten els models dominants del nostre sistema i s'exerceix un procés d'aculturació. Els jocs olímpics divulguen i universalitzen l'esport i fagociten altres pràctiques corporals competitives tradicionals en tots els racons del planeta; però l'esport duu implícits uns valors, una ideologia i uns models, i aquests són els de la civilització occidental que s'imposen a la resta, un model etnocèntric, consumista i magníficent.

Notes

(1) Hi havia, també, els jocs menors, organitzats per les diferents polis amb una periodicitat menor; amb tot, en solemnitat, importància i magnificència, es podien comparar amb els jocs majors o jocs panhel·lènics, sobretot els olímpics i els pítics. Entre els jocs menors destaquen els celebrats a Epidaure, Rodes, Platea, Argos, Pellene, Mègara, Egina, Arcàdia, Tebes i Atenes; aquests darrers foren els més famosos. S'anomenaven jocs panatenes i eren un conjunt de festes i certàmens que s'organitzaven amb l'única

Llançament de javelina. Anàlisi comparativa de dos estils de llançament amb més de 2.000 anys de diferència

intenció d'honrar Pal·les Atena, la deessa patrona i protectora de la ciutat.

(2) *Agon* en grec significa competició. S'anomenava així tot el conjunt de competicions organitzades pels responsables dels jocs; n'hi havia d'atlètics —cursa, salt, llançament i pentatló—, de lluita, hípics, bèl·lics i artístics.

(3) *Polis* és un mot grec que significa ciutat estat, és a dir, una comunitat política amb una administració autònoma. Les polis gregues comprenien un nucli urbà i uns poblets rurals adjacents amb terrenys de cultiu on tots els habitants posseïen els mateixos drets i gaudien d'institucions polítiques i religioses idèntiques. El seu origen cal buscar-lo en els primitius assentaments aqueus i dòrics en petits nuclis fortificats que exercien certa influència sobre els territoris del voltant. El seu apogeu màxim va tenir lloc a Grècia durant els segles VI i V aC. Els centres vitals de les polis eren l'acròpoli o ciutat alta, on hi havia el temple dedicat als déus protectors de la comunitat, i l'àgora, la plaça on es feia el mercat i que també servia com a lloc de reunió dels habitants de la zona.

(4) COUBERTIN, PIERRE DE, *Las bases filosóficas del olimpismo moderno*, al·locució radiofònica del 4 d'agost de 1935, publicada pel Comitè Organitzador de la XI Olimpíada, celebrada a Berlín el 1936.

(5) Segons Pausànies, geògraf grec del segle II aC de qui es coneix només l'obra *Descripció de Grècia*, els atletes vencedors dels jocs istmics tenien dret, com a Olímpia, a una estàtua commemorativa.

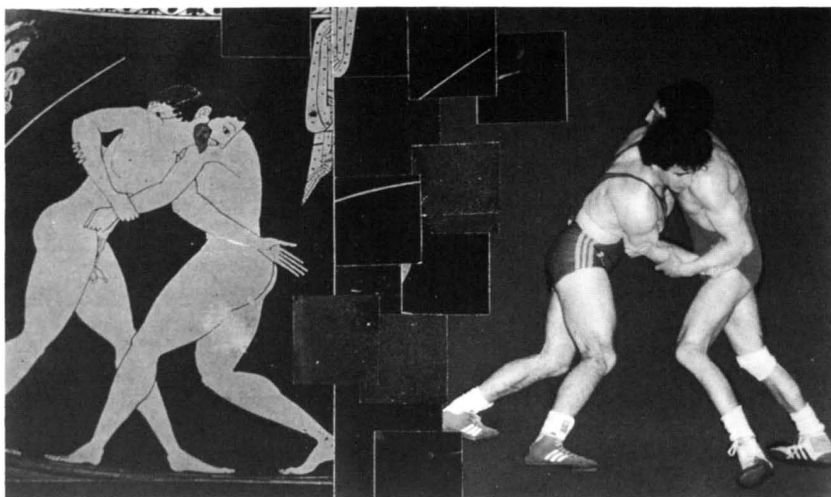
(6) Aquesta unitat política i institucional davant les altres comunitats estrangeres es combina amb la gran diversitat que presenten els desenvolupaments constitucionals de les diferents polis. Els casos més característics són els de les polis d'Esparta i Atenes; la tendència immobiliària de

la constitució espartana, que petrifica la seva estructura social i prohibeix la propietat privada dels mitjans de riquesa i qüestiona la institució familiar, s'oposa al dinamisme constitucional atenès que, gràcies a la seva peculiar institució democràtica, fomenta les iniciatives individuals tant en el terreny polític com en l'àmbit econòmic. (7) En la Grècia clàssica —i en la nostra civilització actual— la pràctica exclusiva dels diferents agons o del mateix esport estava reservat a les classes més acabalades, és a dir, la classe ociosa; no en va la societat esclavista de les polis gregues i la nostra civilització de l'oci permeten de tenir a les classes més privilegiades prou temps, diners i preparació per a obtenir el triomf en els estadis.

(8) Les cruels lluites del pancraci i de la boxa generaven freqüentment ferits, esguerrats i morts amb el beneplàcit de la societat de l'època. Els casos de dopatge amb conseqüències desconegudes per a la salut de l'esportista, l'entrenament abusiu i les lesions greus són constants en la pràctica de l'esport d'alt rendiment i atenen contra l'equilibri natural de les persones.

Bibliografia

- ARNAIZ, S. (1964) *El deporte en Grecia*. Madrid: Ediciones del Movimiento.
- BLANCHARD, K. i CHESKA, A. (1986) *Antropología del deporte*. Barcelona: Bellaterra.
- BURRIEL, J. C., CARRANZA, M. i FLAQUÉ, M. (1986) *Cleòstenes de Samos. Els jocs olímpics*. Barcelona: Graó Ed.
- COUBERTIN, P. de (1972) *Pédagogie sportive*. París: J. Vrin.
- COUBERTIN, P. de (1973) *Ideario olímpico. Discursos y ensayos*. Madrid: INEF.

Lluita. Els agons de lluita eren molt més agressius que no pas en l'actualitat; es produïen moltes fractures, ferides, esquinços i, fins i tot, morts

DIEM, C. (1966) *Historia de los deportes*, Tom 1. Barcelona: Luis de Caralt.

DURANTEZ, C. (1977) *Las olimpiadas griegas*. Madrid: COE.

DURANTEZ, C. (1986) *Barcelona olímpica*. Madrid: Ed. Montibérica.

DURANTEZ, C. (1991) *L'olimpisme i els seus jocs (Olimpia 776 aC-Barcelona 1992)*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

ELIAS, Norbert (1986) "Deporte y violencia", en VV.AA. *Materiales de sociología crítica*. Madrid: Ediciones de La Piqueta.

FERRATER MORA, J. (1984) *Diccionario ilustrado de filosofía*, 4 vol. Madrid: Alianza Editorial.

FLEURIDAS, C. i THOMAS, R. (1984) *Les jeux olympiques*. París: Ed. Revue EPS

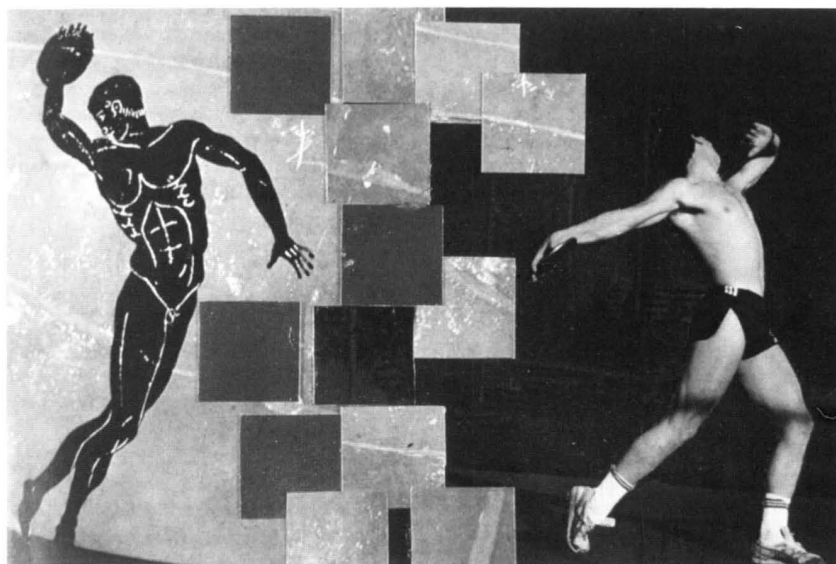
FLEURIDAS, C. i THOMAS, R. (1992) *Les jeux olympiques*. París: Vigot.

GARCIA ROMERO, F. (1992) *Los juegos olímpicos y el deporte en Grecia*. Barcelona: Ed. Ausa.

GONZALEZ RUIZ, A. (1990) *La historia de los juegos olímpicos de verano de la era moderna*. Santander: Estudio 33.

JEU, B. (1979) "Histoire du sport, histoire de la culture", en THOMAS, R. *Sports et Sciences*, p. 35-55. París: Vigot.

JEU, B. (1989) *Análisis del deporte*. Barcelona: Bellaterra.

Llançament de disc. El disc fou un artefacte inventat pels grecs de l'antiguitat i que actualment continua sent una disciplina atlètica espectacular inclosa en el programa olímpic dins l'atletisme

OLIVERA, J. (1986) "El deporte escolar, medio de difusión y defensa de los ideales olímpicos", en *Apunts d'EF*, 5, p. 55-59. Barcelona: INEFC.

OLIVERA, J. (1989) "La educación física y el deporte, por una coexistencia pacífica", en VV.AA. *Educación física: una pedagogía renovadora*, p. 37-46. Barcelona: INEFC.

OLIVERA, J. (1989) "Hacia un deporte educativo en una educación física renovadora", en VV.AA. *Educación física: una pedagogía renovadora*, p. 63-75. Barcelona: INEF.

PARIENTÉ, R i LAGORCÉ, G. (1988) *La fabuleuse histoire des jeux olympiques*. París: Ed. Nathan.

POPLOW, U. (1959-1960) "Las épocas del deporte griego", en *Citius, Altius, Fortius*, toms I i II. Madrid: Delegación Nacional de Educación Física y Deporte.

SEGURA, S. (1992) *Los juegos olímpicos. Educación, deporte, mitología y fiestas en la antigua Grecia*. Barcelona: Ed. Anaya.

SPAZARI, E. (1992) *El espíritu olímpico*. Atenes: Adams Editions.

THARRATS, J. M. (1972) *Los juegos olímpicos*. Madrid: Ed. Ibérico Europea de Ediciones.

VAZQUEZ, B. (1989) *La educación física en la educación básica*. Madrid: Gymnos.

VILLALBA, P. (1992) *Olimpia. Jocs i esperit*. Barcelona: Ed. Enciclopèdia Catalana.

VV.AA. (1972) *Los juegos olímpicos*. Madrid: INEF. Centro de Investigación, Documentación e Información.

VV.AA. (1980) *Rapport de la vingtième session*. Olimpia: COI

VV.AA. (1985) "Las olimpiadas", en *Cuadernos historia* 16, 106. Madrid.

VV.AA. (1980) *Historia de la educación*. Madrid: Paraninfo.

VV.AA. (1985) *De la vraie nature du sport. Essai de déduction générale des catégories sportives*. París: Vigot. Centre Lillois de recherche en analyse du sport.

QUADRES ANNEXOS

Nota: Tots els quadres que es presenten són nostres, tret del 5B, que s'ha extret de l'obra FLEURIDAS, C. i THOMAS, R. (1984) *Les jeux Olympiques*. París: Ed. Revue EPS, i s'ha modificat i ampliat.

Notes als quadres annexos

QUADRE 3A

(1) 776 a.C. Segons Peirre Louys en un article publicat en la revista *L'Auto* i extret de DURANTEZ, C. (1977) *op. cit.* p. 308, "Mentre els romans consideren com el seu primer any el de la fundació de Roma, els cristians el del naixement de Crist, els musulmans el de l'origen de l'Islam i els revolucionaris el de la proclamació de la República, els grecs van començar a comptar a partir del dia que els sacerdots d'Olímpia van fer gravar el nom de Corebos en la planxa de la glòria. Ja no saben quin any van conquerir Troia, quan van vèncer els atrides ni quin segle va morir Homer; però escriuen en marbre blanc i ens transmeten la victòria de Corebos en la cursa de 197,27. I és que els jocs olímpics, per als grecs, eren d'una solemnitat com nosaltres no en podem trobar avui dia un equivalent similar (...)"

QUADRE 4A

(2) Confederació religiosa o política que agrupava diverses *polis* veïnes de la Grècia antiga.

(3) Entre un grup de participants, els més joves, es programava la cursa d'*hippios* o cursa se mig fons que consistia a córrer quatre cops la longitud de l'estadi d'Istmia, que mesurava 181,15 metres. El nom de la cursa tenia relació amb l'hipòdrom, ja que era la distància aproximada de les curses d'equitació que tenien lloc en aquell recinte.

(4) Les curses de torxes en la modalitat de relleus —la qual cosa segurament recorda antigues cerimònies fúnebres— va ser molt admirada a causa de la seva espectacularitat, el seu desenvolupament i el seu simbolisme.

884 a.C.	
	ETAPA HOMÈRICA -884 a.C.-776 a.C.-
776 a.C. (1)	
	ETAPA PANHEL·LÈNICA -776 a.C.-146 a.C.-
	1. PERÍODE ATLÈTICO-RELIGIÓS -776 a.C.-708 a.C.- 2. PERÍODE DE CONSOLIDACIÓ -708 a.C.-500 a.C.- 3. PERÍODE DE PLENITUD -500 a.C.-440 a.C.- 4. PERÍODE DE PROFESSIONALISME I ESPECIALITZACIÓ -440 a.C.-364 a.C.- 5. PERÍODE DE DECADÈNCIA -364 a.C.-146 a.C.-
146 a.C.	
	ETAPA ROMANA -146 a.C.-394 d.C.-
	1. PERÍODE DELS JOCS ROMANS -146 a.C.-325 d.C.- 2. PERÍODE DEL CRISTIANISME -325 d.C.-394 d.C.-
394 d.C.	

Quadre 3A. Etapes dels jocs olímpics de l'antiguitat

DE	1896	
L'AMATEURISME		PERÍODE TESTIMONIAL -1896 - 1904- PERÍODE DE L'AMATEURISME ARISTOCRÀTIC -1908 - 1924 - PERÍODE DE L'APOGEU -1928 - 1936-
	1936	
	1948	PERÍODE DE TRANSICIÓ -1948-
	1952	
		PERÍODE DE LA UNIVERSALITZACIÓ -1952 - 1972- PERÍODE DELS BOICOTS -1976 - 1980- PERÍODE DEL GEGANTISME -1984-...
AL		
PROFESSIONALISME	...	

Quadre 3B. Etapes dels jocs olímpics moderns

	POLIS	DEÏTAT	ANY D'INICI JOCS	PERÍODE	POLIS ORGANIT-ZADORA DELS JOCS	RITUAL	ÈPOCA DE L'ANY	AGONS	CATEGORIES	PREMI	MESURES ESTADI	OBSERVA-CIONS
JOCS POLÍTICS	DELFO	APOL·LO	590-582 a.C.	4 ANYS	ANFIC-TIONIA ²	VICTÒRIA APOL·LO	TARDOR	ATLÈTICS HÍPICS LUCTATORIS ARTÍSTICS MUSICALS	JOVES ADULTS	CORONA DE LLORE	178m llargada 35 m amplada 7.000 pers. assegudes	Se celebraven cada 8 anys abans del 582 a.C.
JOCS NEMEUS	NEMEA	ZEUS	573 a.C.	2 ANYS	CLEONÉS ARGOS	FUNERARI	ESTIU	ATLÈTICS HÍPICS LUCTATORIS ARTÍSTICS MUSICALS	JOVES ADULTS IMBERBES	CORONA DE BRANQUES D'API SILVESTRE	—	Cursa d'hippios ³ Van acabar després dels d'Olimpia
JOCS ÍSTMICS	CORINT	POSIDÓ	582-579 a.C.	2 ANYS	CORINT	FUNERARI	PRIMAVERA	ATLÈTICS HÍPICS LUCTATORIS ARTÍSTICS MUSICALS NAÚTICS	JOVES ADULTS IMBERBES	PALMA I CORONA DE FULLES DE PI	181,15 m llargada	Cursa d'hippios (4 estadis) Cursa de torxes ⁴
JOCS D'OLÍMPIA	OLÍMPIA	ZEUS	776 a.C.	4 ANYS	ELIDA	FUNERARI	ESTIU	ATLÈTICS HÍPICS LUCTATORIS BÈL·LICS ARTÍSTICS	JOVES ADULTS IMBERBES	CORONA D'OLIVERA SILVESTRE	192,27 m llargada 10.000 persones assegudes	També J. Hereos per a les dones 776 a.C. s'inicia història grega

Quadre 4A. Els jocs panhel·lènics. Característiques generals

Núm. Olimp.	ANY	JJOJ estiu	JJOJ hivern	Presid. COI	Etares	Observacions
1	1896	Atenes		D.BIKELAS 1894-1896	TESTIMONIAL	Jocs folklòrics
2	1900	París		Pierre de COUBERTIN	—	Diluïts a l'EXPO
3	1904	Saint Louis		França (1896-1925)	—	Comp. Antropol. Paral.
4	1908	Londres			AMATEUR-ARIST.	Bressol esport modern
5	1912	Estocolm			—	Rigor tècn. i reglam.
6	1916	—			—	1ª Guerra Mundial
7	1920	Anvers			—	1ª Partic. Espanya
8	1924	París	Chamonix		—	1ª Jocs d'hivern
9	1928	Amsterdam	Saint-Moritz	H. de BAILLET LATOUR	APOGEU	Partic. "oficial" dona
10	1932	Los Angeles	Lake Placid	Bèlgica (1925-1942)	—	Espectacle/Benefic.
11	1936	Berlín	Garmisch-Part.		—	Olimpíada Popular alt.
12	1940	—	—		—	2ª Guerra Mundial
13	1944	—	—		—	" "
14	1948	Londres	Saint-Moritz	Sigfried EDSTROM	TRANSICIÓ	Proh. Partic./vençuts
15	1952	Hèlsinki	Oslo	Suècia (1946-1952)	UNIVERSALITZ.	1ª aparició URSS
16	1956	Melbourne/Estoc.	Cortina D'Ampe	Avery BRUNDAGE	—	Guerra freda. Boicots
17	1960	Roma	Squaw Valley	EUA (1952-1972)	—	La TV entra als JJOJ
18	1964	Tòquio	Innsbruck		—	JJOJ de la tecnolog.
19	1968	Mèxic	Grenoble		—	JJOJ més alts 2240
20	1972	Munic	Sapporo		—	Terrorisme als JJOJ
21	1976	Mont-real	Innsbruck	Lord KILLANIN	BOICOTS	Desastre econòmic
22	1980	Moscú	Lake Placid	Irlanda (1972-1980)	—	Boicot Internacional
23	1984	Los Angeles	Sarajevo	J.A. SAMARANCH	GEGANTISME	Darrer capítol G. Freda
24	1988	Seül	Calgary	Espanya (1980-...)	—	Lluita contra el dopatge
25	1992	Barcelona	Albertville		—	Rècord partic./espect.
26	1994	—	Lillehammer		—	Proclama per la pau
27	1996	Atlanta	—			
28	1998	—	Nagano			
29	2000	Sidney	—			

Quadre 4B. Els jocs olímpics moderns. Característiques generals

OLIMPIADA	ANY	ATLÈTICA	LUCTATÒRIA	HÍPICA	GUANYADOR	POLIS
1	776 a.C.	ESTADI			COREBO	ELIDA
14	724 a. C.	DIAULO			HYPENOS	PISA
15	720 a.C.	DÒLIC			AKANTHOS	ESPARTA
18	708 a.C.	PENTATLÓ	LLUITA		LAMPIS EURYBATOS	ESPARTA ESPARTA
23	688 a.C.		PUGILAT		ONOMASTOS	ESMIRNA
25	680 a.C.			CUADRIGUES	PAGONDAS	TEBES
33	648 a.C.		PANCRACI	TROT CAVALLS	LYGDAMIS KRAUXIDAS	SIRACUSA CRANDÓ
37	632 a.C.	ESTADI JOVES	LLUITA JOVES		POLYNEIKES HIPPOSTENES	ELIDA ESPARTA
38	628 a.C.	PENTATLÓ JOVES			EUTELIDES	ESPARTA
41	616 a.C.		PUGILAT JOVES		PHILYTES	SIBARIS
65	520 a.C.	HÒPLITES			DAMARETOS	EREA
70	500 a.C.			BIGUES MULES "APINE"	THERSIES	TESÀLIA
71	496 a.C.			EUGUES TROT "CALPE"	PATAIKOS	DIMO
93	408 a.C.			BIGUES	EUÀGORES	ELIDA
99	384 a.C.			CUADRIGUES POLTRES	EURYBIADES	ESPARTA
129	264 a.C.			BIGUES POLTRES	BELISTICHE	MACEDÒNIA
131	256 a.C.			CURSES POLTRES	HIPPÒKRATES	TESÀLIA
145	200 a.C.		PANCRACI JOVES		PHAIDIMOS	ALEXANDRIA

Quadre 5A. Els jocs olímpics de l'antiguitat. Any d'instauració dels agons físics i primer guanyador

CIUTAT	ANY	NÚM. JJOO	DISCIPLINES OLÍMPIQUES	ESPORTS DESAPAREGUTS
ATENES	1896	I	ATLETISME/CICLISME/ESGRIMA/GIMNÀSTICA/ HALTEROFÍLIA/LLUITA/NATACIÓ/REM/TIR/TENNIS	
PARÍS	1900	II	IDEM ATENES 1896 MÉS: FUTBOL/HÍPICA/TIR AMB ARC/YACHTING/CRIQUET/CROQUET/GOLF/POLO/RUGBI	HALTEROFÍLIA/LLUITA
SAINT LOUIS	1904	III	IDEM PARÍS 1900 MÉS: BOXA/HALTEROFÍLIA/LLUITA/LACROSSE/ROQUE	FUTBOL/HÍPICA/CRIQUET/POLO/GOLF/ CROQUET/RUGBI/TIR ARC/YACHTING/TIR
LONDRES	1908	IV	IDEM SAINT LOUIS MÉS: FUTBOL/RUGBI/TIR/HOQUEI HERBA/TIR ARC/YACHTING/PALES/PAUME/CANOA A MOTOR	HALTEROFÍLIA/GOLF (H)/ROQUE
ESTOCOLM	1912	V	IDEM LONDRES 1908 MÉS: NATACIÓ (F)/PENTATLÓ MODERN/HÍPICA	BOXA/HOQUEI HERBA/LACROSSE/POLO/RUGBI TIR ARC/CANOA MOTOR/PAUME/RAQUETTE
BERLÍN	1916	VI	1ª GUERRA MUNDIAL. NO ES VAN CELEBRAR ELS JOCS OLÍMPICS	
ANVERS	1920	VII	IDEM ESTOCOLM 1912 MÉS: POLO/RUGBI/ BOXA/HALTEROFÍLIA/HOQUEI HERBA/TIR ARC	
PARÍS	1924	VIII	IDEM ANVERS 1920 MÉS: ESGRIMA (F)	HOQUEI HERBA/TIR AMB ARC
AMSTERDAM	1928	IX	IDEM PARÍS 1924 MÉS: ATLETISME (F)/ GIMNÀSTICA (F)/HOQUEI HERBA	POLO/RUGBI/TENNIS/TIR
LOS ANGELES	1932	X	IDEM AMSTERDAM 1928 MÉS: TIR	FUTBOL
BERLÍN	1936	XI	IDEM LOS ANGELES 1932 MÉS: BÀSQUET(H)/CANOA(H)/ FUTBOL/POLO/HANDBOL HERBA	
HÈLSINKI	1940	XII	2ª GUERRA MUNDIAL. NO ES VAN CELEBRAR ELS JOCS OLÍMPICS	
LONDRES	1944	XIII	2ª GUERRA MUNDIAL. NO ES VAN CELEBRAR ELS JOCS OLÍMPICS	
LONDRES	1948	XIV	IDEM BERLÍN 1936	POLO/HANDBOL HERBA (a 11)
HÈLSINKI	1952	XV	ATLETISME(H I F)/ REM/BÀSQUET/BOXA/CANOA/CICLISME/TIR/YACHTING ESGRIMA (H I F)/FUTBOL/GIMNÀSTICA ESPORTIVA (H I F)/HALTEROFÍLIA HOQUEI HERBA/LLUITA/NATACIÓ (H I F)/PENTATLÓ MODERN/ HÍPICA	
MELBOURNE	1956	XVI	IDEM HÈLSINKI 1952	
ROMA	1960	XVII	IDEM MELBOURNE 1956	
TÒQUIO	1964	XVIII	IDEM ROMA 1960 MÉS: JUDO/VOLEIBOL (H I F)	
MÈXIC	1968	XIX	IDEM TÒQUIO 1964	JUDO
MUNIC	1972	XX	IDEM MÈXIC 1968 MÉS: CANOA (F)/HANDBOL (H) (a 7)/ JUDO/TIR AMB ARC (H I F)	
MONT-REAL	1976	XXI	IDEM MUNIC 1972 MÉS: REM (F)/BÀSQUET (F)/ HANDBOL (F)	
MOSCOU	1980	XXII	IDEM MONT-REAL 1976 MÉS: HOQUEI HERBA (F)	
LOS ANGELES	1984	XXIII	IDEM MOSCOU 1980 MÉS: GIMNÀSTICA RÍTMICA ESPORTIVA (F) NATACIÓ SINCRONITZADA (F)/CICLISME (F)	
SEÜL	1988	XXIV	IDEM LOS ANGELES 1984 MÉS: TENNIS (H I F)/ TENNIS DE TAULA (H I F)	
BARCELONA	1992	XXV	IDEM SEÜL 1988 MÉS: BEISBOL/BÀDMINTON/ ESPORTS D'EXHIBICIÓ: HOQUEI PATINS/PILOTA BASCA/TAEKWON-DO	

JOCS OLÍMPICS DEL SEGLE XXI: EL FUTUR DELS JJOO DEPENDRÀ EN GRAN MESURA DEL NIVELL D'EVOLUCIÓ DEL PROGRAMA OLÍMPIC, SEMPRE ATENT A LES EXIGÈNCIES DEL SEU TEMPS.

Quadre 5B. Els jocs olímpics moderns. Evolució del programa olímpic

GUANYADORS	POLIS	AGONS	PROVES	OLIMPIADA	ANY	PROESA	OBSERVACIONS
COREBO	ELIDA	ATLÈTICS	ESTADI	1	776 a.C.	1 ^r guanyador olímpic	Era cuiner
CHIONIS	ESPARTA	ATLÈTICS	ESTADI DIAULE	29/30/31	664/660/656 a.C.	Va guanyar 3 olimpíades	1 ^r gran atleta
EUTELIDES	ESPARTA	ATLÈTICS	PENTATLÓ	38	628 a.C.	Guanyador en joves	1 ^r i darrer guanyador
GORGOS	ELIDA	ATLÈTICS	PENTATLÓ	38	628 a.C.	Tetracampió en pentatló	També 2 en diaule i 1 en hòplites
HIPPÒSTENES	ESPARTA	LUCTATORIS	LLUITA	37/39/40/41/42/43	632/624/620/616/612/608 a.C.	Pentacampió en adults	Respectat com un semideu
ARRHICHION	FIGÀLIA	LUCTATORIS	PANCRACI	52/53/54	572/568/564 a.C.	Va guanyar abans de caure mort	Va morir estrangulat a la final
MILON	CROTONE	LUCTATORIS	LLUITA	60/62/63/64/65/66	540/532/528/524/520/516 a.C.	5 vegades periodòniques	El lluitador més cèlebre
KIMON	ATENES	HÍPICS	QUADRIGUES	61/62/63	536/532/528 a.C.	Tricampió olímpic	-
GLAUKOS	CARIST	LUCTATORIS	PUGILAT	65	520 a.C.	1 vegada periodòniques	Tàctica del martell Copeja al cap
PHANES	PELLENE	ATLÈTICS	ESTADI/DIAULE/HÒPLITES	67	512 a.C.	1 ^r triastes olímpic	Va guanyar les 3 proves al mateix dia
ASTYLOS	CROTONE	ATLÈTICS	ESTADI/DIAULE/HÒPLITES	73/74/75	488/484/409 a.C.	2 ^a triastes olímpic a la 75	-
THEÒGENES	TASSO	LUCTATORIS	PUGILAT/PANCRACI	75 76	480 a.C. 476 a.C.	2 vegades periodòniques	Té 1.400 victòries
DANDIS	ARGOS	ATLÈTICS	ESTADI/DIAULE/HÒPLITES	76/77	476/472 a.C.	2 vegades periodòniques	Va sumar 15 victòries en els J. Nemeos
DRATES	ELIDA	ARTÍSTICS	TROMPETA	96	396 a.C.	1 ^r guanyador olímpic	-
TIMAIOS	ELIDA	ARTÍSTICS	HERALDS	96	396 a.C.	1 ^r guanyador olímpic	-
KYNISKA	ESPARTA	HÍPICS	QUADRIGUES	96/97	396/392 a.C.	1 ^a dona que va guanyar a Olímpia	Filla d'Arxidà II rei d'Esparta
SOSTRATOS	SCIONE	LUCTATORIS	PANCRACI	104/105/106	364/360/356 a.C.	2 vegades periodòniques	Dislocava els dits dels seus adversaris
HERODOROS	MEGARA	ARTÍSTICS	TROMPETA	113 fins 122	328 fins 292 a.C.	10 vegades periodòniques	El trompeter més destacat
BELISTICHE	MACEDÒNIA	HÍPICS	QUADRIGUES POLTRES BIGUES POLTRES	128 129	268 a.C. 264 a.C.	1 ^a guanyadora en bigues de poltres	Divinitzada per Ptolomeu a Egipte
PHILINOS	CÓS	ATLÈTICS	ESTADI DIAULE	129/130/131	264/260/256 a.C.	Va guanyar als 4 grans jocs	-
LEÒNIDES	RODHES	ATLÈTICS	ESTADI/DIAULE/HÒPLITES	154/155/156/157	164/160/156/152 a.C.	3 ^r triades olímpic	12 triomfs en 4 anys en les 3 proves
HEKATONMOS	MILET	ATLÈTICS	ESTADI/DIAULE/HÒPLITES	177	72 a.C.	4 ^a triades olímpic	-
NERÓ	ROMA	HÍPICS	QUADRIGUES POLTRES QUADR. 10 POLTRES	211	67 d.C.	Es va proclamar campió olímpic	Va modificar el programa al seu albir
DIÒGENES	EFÈS	ARTÍSTICS	TROMPETA	212/213/214/215/216	69/73/77/81/85 d.C.	Periodòniques diverses vegades	Té unes 80 victòries
LUCIUS MINICIUS NATALIS	ROMA	HÍPICS	QUADRIGUES	227	129 d.C.	1 ^r guanyador ibèric	Polític i militar nascut a Barcino
AEILIUS ALCANDRIDAS	ESPARTA	ATLÈTICS	ESTADI DIAULE	250/251	221/225 d.C.	Va guanyar als 4 grans jocs	-
VALERIUS ECLECTUS	SINOPE	ATLÈTICS	HERALDS	256/258/259/260	345/353/357/361 d.C.	Va guanyar en 4 olimpíades	El pregoner olímpic més destacat

Quadre 6A. Herois i vencedors més destacats dels jocs panhel·lènics

CIUTAT	ANY	NÚM. JOO	ATLETES	PAÍS	ESPORT	PROVA	OBSERVACIONS
ATENES	1896	I	JAMES B. CONNOLLY SPYRIDON LOUIS	ESTATS UNITS GRÈCIA	ATLETISME ATLETISME	TRIPLE SALT MARATÓ	1 ^r campió olímpic Pastor de professió
PARÍS	1900	II	ALVIN KRAENZLEIN	ESTATS UNITS	ATLETISME	60 mll/110 mt/ 200 mt/longitud	1 ^r gegant olímpic Mai va tenir les 4 medalles
SAINT LOUIS	1904	III	RAY EWRY	ESTATS UNITS	ATLETISME	ALTURA/LONGITUD/ TRIPLE SALT	L' "home de goma". Va obtenir 8 títols olímpics
LONDRES	1908	IV	DORANDO PIETRI	ITÀLIA	ATLETISME	MARATÓ	Desqualificat a 5 m de la meta en ser ajudat pels jutges
ESTOCOLM	1912	V	JIM THORPE "SENDA BRILLANTE"	ESTATS UNITS	ATLETISME	PENTATLÓ/ DECATLÓ	Indi sioux, acusat de professional li treuen les medalles
BERLÍN	1916	VI	1 ^a GUERRA MUNDIAL. NO ES VAN CELEBRAR ELS JOCS OLÍMPICS				
ANVERS	1920	VII	C.W. PADDOCK	ESTATS UNITS	ATLETISME	100 mll/ 4x100 mll	Va immortalitzar el seu famós salt abans de l'arribada
PARÍS	1924	VIII	PAAVO NURMI	FINLÀNDIA	ATLETISME	1.500/5.000/10.000 ind. i equip./3000 obst.	"El finlandès volador"; va aconseguir 20 RM i 9 ors
AMSTERDAM	1928	IX	J. WEISMULLER "TARZAN"	ESTATS UNITS	NATACIÓ	100 mll/4x200 mll	Es va fer famós al cinema. Va batre 67 RM
LOS ANGELES	1932	X	BABE DIDRIKSON	ESTATS UNITS	ATLETISME	80 mt/javelina	Millor atleta femenina de la 1 ^a meitat de segle
BERLÍN	1936	XI	JESSE OWENS	ESTATS UNITS	ATLETISME	100 mll/ 200 mll/ longitud/4x100	"Antilop de vori". Atleta de color, tenia 3 RM i 9 RO
HÈLSINKI	1940	XII	2 ^a GUERRA MUNDIAL. NO ES VAN CELEBRAR ELS JOCS OLÍMPICS				
LONDRES	1944	XIII	2 ^a GUERRA MUNDIAL. NO ES VAN CELEBRAR ELS JOCS OLÍMPICS				
LONDRES	1948	XIV	EMIL ZATOPEK FANNY KOEN	TXECOSLOVÀQUIA HOLANDA	ATLETISME ATLETISME	10.000 m ll 100/200/80mt/4x100	"La locomotora humana" "Reina de la pista de cendra"
HÈLSINKI	1952	XV	EMIL ZATOPEK	TXECOSLOVÀQUIA	ATLETISME	5.000/10.000/ MARATÓ	Va conquerir 13 RM. Va guanyar en 38 curses seguides de 5.000
MELBOURNE	1956	XVI	VLADIMIR KUTS	URSS	ATLETISME	5.000/10.000	Mariner que va conquerir 4 RM
ROMA	1960	XVII	ABEBE BIKILA WILMA RUDOLF	ETIÒPIA ESTATS UNITS	ATLETISME ATLETISME	MARATÓ 100m/200m/4x100	Corre descalç i bat el RM "La gasela negra"
TÒQUIO	1964	XVIII	ABEBE BIKILA	ETIÒPIA	ATLETISME	MARATÓ	Primer atleta guanyador de 2 maratons olímpiques
MÈXIC	1968	XIX	BOB BEAMON DICK FOSBURY	ESTATS UNITS ESTATS UNITS	ATLETISME ATLETISME	SALT LONGITUD SALT ALTURA	8,90m mítica marca del 2.000 Va marcar un nou estil de salt
MUNIC	1972	XX	MARK SPITZ	ESTATS UNITS	NATACIÓ	100/200/4x100/4x200/ 100m/200m/4x100 estil.	Va dominar en 2 estils: lliure i papallona. 7 victòries en 8 dies
MONT-REAL	1976	XXI	NADIA COMANECI	ROMANIA	GIMNÀSTICA	INDIVIDUAL/POLTRE/ B. ASIMÈTRIQUES	"La promesa de Mont-real", va arribar a aconseguir 7 vegades el 10
MOSCOU	1980	XXII	VLADIMIR SALNIKOV	URSS	NATACIÓ	1.500 ll/400 ll/4x200 lliures	"L'expres de Leningrad" 1 ^r que baixa dels 15' en 1.500
LOS ANGELES	1984	XXIII	CARL LEWIS EDWIN MOSES	ESTATS UNITS ESTATS UNITS	ATLETISME ATLETISME	100/200/4x100/longitud 400 m tanques	"El fill del vent". Un mite. Va guanyar 125 curses seguides
SEÜL	1988	XXIV	KRISTIN OTTO F. GRIFFITH	RD ALEMANYA ESTATS UNITS	NATACIÓ ATLETISME	50/100 l/m/e/4x100 l/e 100 l/200 l/4x100	Nedadora més victoriosa en JO La nova policromia guanyadora
BARCELONA	1992	XXV	MICHAEL JORDAN "MAGIC" JOHNSON	ESTATS UNITS ESTATS UNITS	BÀSQUET BÀSQUET	—	El "dream team" va protagonitzar l'espectacle més gran

Quadre 6B. Herois i vencedors més destacats dels jocs olímpics moderns

OLIMPIADA	ANY	ATLETA	POLIS	TIPUS DE SANCIÓ	IRREGULARITATS I SANCIONS
72	492 a.C.	KLEOMEDES	ASTIPALEA	AGONÍSTICA	En la final del pugilat, va copejar tan fort el seu adversari Illios d'Epidaure que el va matar, per la qual cosa va ser privat de la victòria. Això el va fer embogir.
73	488 a.C.	EUTHYKLES	LOCRI EPIZEFIRI	POLÍTICA	Va ser acusat de suborn i corrupció. Els seus conciutadans fins i tot el van tancar a la presó.
74	484 a.C.	ASTYLOS	CROTONE/SIRACUSA	-	Prestigiós campió que va ser subornat pel tirà Hieró Tirause de Siracusa, perquè canviés de nació. No li van posar cap sanció.
75	480 a.C.	THEÒGENES	TASSO	ECONÒMICA	Va obtenir la sanció de pagar 1 talent per presentar-se a la final de pugilat contra Euthymos per tal de danyar, injuriar i desprestigiar el seu adversari.
89	424 a.C.	-	ESPARTA	POLÍTICA	Esparta viola la treva olímpica en conquerir la fortalesa de Physicos. Per això van ser castigats amb una multa de 2.000 mines. Després de negar-se, van ser expulsats del recinte sagrat i dels jocs.
90	420 a.C.	LICHES	ESPARTA	CORPORAL	Els espartans estaven exclosos dels jocs. Liches va inscriure la seva quadriga de la polis de Tebes; després de la victòria, els jutges se n'anodaren i van fer que el fuetegessin malgrat la seva edat avançada.
91	416 a.C.	ALKIBIADES	ATENES	-	Va presentar set quadrigues amb les quals va obtenir el 1 ^r , 2 ⁿ i 3 ^r lloc. Però se'l va acusar de suborn en inscriure com a seva una de les set quadrigues que pertanyia a un altre.
96	396 a.C.	EUPOLEμος	ELIDA	AGONÍSTICA	Dos dels tres jutges el van considerar guanyador en la cursa de l'estadi. Però va prosperar un recurs de Lleó d'Ambràcia (2 ⁿ classificat) que li va donar la victòria.
100	380 a.C.	SÒTADES	CRETA/EFÈS	-	Guanyador en la cursa de dòlic, que en el moment de la proclamació es va declarar ciutadà d'Efès en ser subornat. Els seus conciutadans cretencs el van menysprear.
112	332 a.C.	KALLIPPOS	ATENES	ECONÒMICA /POLÍTICA	Va subornar els seus adversaris. Es va descobrir el frau i tots van ser multats. Atenes es va negar i va ser exclosa dels jocs. Uns anys després, convençuts per l'oracle de Delfos, van pagar la multa.
192	12 a.C.	POLYKTOR	ELIDA	ECONÒMICA	Fill de Damonikos, el qual va intentar subornar l'últim adversari del seu fill, Sosandres d'Esmima, que no va accedir, en la final de lluita per a joves. Polyktor va guanyar i va ser multat.
201	25 d.C.	SARAMPIÓ	ALEXANDRIA	CORPORAL	El van sorprendre quan fugia de nit, atemorit davant dels rivals que li havien tocat a l'atzar en el pancraci. El van obligar a competir.
218	93 d.C.	APOLONI	ALEXANDRIA	ECONÒMICA	Va ser exclòs dels jocs i multat pels jutges acusat de retardament voluntari en acudir a Olímpia i de falsedat en les seves explicacions.
226	125 d.C.	DEIDAS/ SARAPAMMON	ANTIÒQUIA	ECONÒMICA	Tots dos ciutadans es van enfrontar al final del pugilat i va guanyar Deides. Però es va descobrir una aposta que el perdedor havia de pagar el guanyador. Els van multar tots dos.

Quadre 7A. Els jocs olímpics de l'antiguitat. Infraaccions i sancions

OLIMPIADA	ANY	CIUTAT	ATLETA	PAÍS	ESPORT	IRREGULARITATS I SANCIONS
I	1896	ATENES	AIROLDI	ITÀLIA	ATLETISME -MARATÓ-	Després d'acudir pels seus propis mitjans a la ciutat olímpica, no va poder competir a la prova de marató en ser acusat de professional.
III	1904	SAINT LOUIS	FRED LORDZ	ESTATS UNITS	ATLETISME -MARATÓ-	Puja en un cotxe a meitat de la prova de marató, i baixa a les portes de l'estadi. És descobert i se'l sanciona a perpetuïtat.
IV	1908	LONDRES	JEAN BOUIN	FRANÇA	ATLETISME -3 MILLES EQUIPS-	Castigat per l'absència en aquesta prova per anar a llocs poc recomanables, pegar-se amb 3 mariners anglesos i passar la nit a comissaria.
IV	1908	LONDRES	DORANDO PIETRI	ITÀLIA	ATLETISME -MARATÓ-	Després d'entrar el primer a l'estadi olímpic en la prova de marató, es desmaia a 30 m de la meta, els jutges l'ajuden a posar-se dempeus i a creuar la meta a 5m. Va ser desqualificat i va estar a punt de morir. Se'l va premiar amb una copa d'or.
VII	1920	ANVERS	-	ALEMANYA/URSS/ ÀUSTRIA/ROMANIA/ POLÒNIA/BULGÀRIA	JOO	Països sancionats amb l'exclusió dels Jocs Olímpics d'Anvers per la seva participació directa en la 1ª Guerra Mundial.
XI	1936	BERLÍN	MERKENS	ALEMANYA	CICLISME	Se'l va sancionar amb una rigorosa multa de 400 marcs alemanys per la infracció de sortir de la pista amb la bicicleta.
XIV	1948	LONDRES	-	ALEMANYA/ JAPÓ	JOO	Països exclosos de la participació dels Jocs Olímpics de Londres per la seva participació directa en la 2ª Guerra Mundial.
XVII	1960	ROMA	KNUD ENEMARK	DINAMARCA	CICLISME	Va morir a conseqüència del dopatge. En aquest cas, va pagar la sanció amb la pròpia vida.
XVIII	1964	TÒQUIO	VALENTÍN LOREN	ESPANYA	BOXA	Desqualificació a perpetuïtat per pegar un àrbitre.
XIX	1968	MÈXIC	TOMMIE SMITH JOHN CARLOS	ESTATS UNITS	ATLETISME -200 m-	1ª i 3ª classificat a la final de 200 m. En recollir la medalla i escoltar l'himne, amb al cap cot, van estirar el puny amb un guant negre, reivindicant la igualtat racial. Van ser exclosos de l'equip americà i expulsats de la vila olímpica.
XX	1972	MUNIC	-	RODHÈSIA/ SUD-ÀFRICA	JOO	Totes dues nacions van ser excloses de la participació en aquests jocs per la seva política racista.
XX	1972	MUNIC	RICK DEMONT	ESTATS UNITS	NATACIÓ -400 ESTILS-	Va haver de tornar la medalla d'or aconseguida als 400 m estils en donar positiu amb efedrina. Un altre cas de dopatge.
XXI	1976	MONT-REAL	-	15 PAÏSOS AFRICANS	JOO	No hi van participar 15 països africans fent boicot, en ser admesa Nova Zelanda en els jocs, per haver disputat un partit de rugbi a Sud-àfrica.
XXI	1976	MONT-REAL	BORIS OMISTXENKO	URSS	ESGRIMA	Desqualificat de la prova d'esgrima en trobar-li un artefacte sofisticat al puny de l'espasa que li atorgava punts addicionals.
XXII	1980	MOSCOU	-	58 PAÏSOS BLOC OCCIDENTAL	JOO	Boicot polític-esportiu de 58 països de l'òrbita capitalista a aquests jocs per la invasió soviètica a Afganistan.
XXIII	1984	LOS ANGELES	-	DIVERSOS PAÏSOS PROPERA A L'URSS	JOO	Boicot, no van participar als jocs de Los Angeles, diversos països del teló d'acer, al·legant inseguretat en els seus atletes. Va ser un boicot polític-esportiu.
XXIII	1984	LOS ANGELES	YAHAGI	JAPÓ	VOLEIBOL -MASSATGISTA-	Massatgista de l'equip de voleibol, que va subministrar al jugador Tamaka una substància prohibida -efedra-. Va ser sancionat amb 12 anys. En canvi, el jugador no ho va ser.
XXIV	1988	SEÜL	BEN JOHNSON	CANADÀ	ATLETISME -100 m-	Desqualificat després de guanyar la medalla d'or en els 100 m on va batre el rècord del món, i va ser obligat a tornar el trofeu. Se li va detectar dopatge d'esteroides.

Quadre 7B. Els jocs olímpics moderns. Infraccions i sancions